

Navam poya – Māgha uposatha (Únor)

Slunce se v měsíci *Navam* pohybuje v domě Vodnáře. Praktikující mají ve zvyku prokazovat během únorového výročí úctu velkým spirituálním osobnostem a učitelům. Většina událostí, které souvisí s buddhistickým životem, se odehrály v měsíci *Navam* a jsou příkladem vysoce rozvinutých lidských mravních vlastností a moudrosti. V oblasti zemědělství je měsíc *Navam* považován za nový měsíc v roce. V tomto měsíci lze sklízet některé druhy obilí.

Zvláštní události v buddhistické historii:

- Jmenování hlavních Buddhových žáků - *Sāriputty* a *Moggallāny*.
- Svolání shromáždění mnichů za tímto účelem.
- Stanovení pravidel a předpisů pro řád *Saṅghy* (*pāṭimokkha*).
- Stanovení délky Buddhova života.

Jmenování hlavních Buddhových žáků a udělení pravomocí

Mezi náboženskými vůdci žádný jiný neobdivoval schopnosti a dovednosti svých žáků a následovníků tolik jako ušlechtilý Buddha. Když se řád *Saṅghy* rozšířil, začaly se objevovat problémy a nedorozumění. Buddha si např. všiml nepříjemností, které způsoboval svým žákům, kteří museli chodit až do *Veluvanarāmayi*, kde Vznešený přebýval, kdykoli potřebovali jeho radu nebo si chtěli vyjasnit své pochybnosti. V prvních dnech po osvícení byli aspiranti askeze či mnišství ordinováni samotným Buddhou. Tehdy se Buddha rozhodl jmenovat první dva žáky, aby vysvětlovali povinnosti ohledně kázně a morálního kodexu. Jmenoval *arahata Sāriputtu* a *Moggallānu*, vedoucími žáky. Z těchto dvou žáků byl *arahat Sāriputta* poctěn titulem ‚Vojevůdce Dhammy‘, protože byl dovednější v předávání učení a *arahat Moggallāna* byl jmenován ‚nejzkušenějším v magických schopnostech‘.

První shromáždění Saṅghy

V předvečer prvního úplňkového dne *Navam uposatha* Buddhově dosažení osvícení se v řádu *Mahā Saṅghy* sešlo více než tisíc dvě stě padesát žáků. Setkání *Mahā Saṅghy* svolal Buddha, aby bylo upevněno morálního chování a kázeň a aby v komunitě zavládla harmonie a pořádek. Společenství *Saṅghy* se rozrostlo co do počtu a rozmanitosti a aby se předešlo případům porušování chování a morálky, Buddha formuloval řadu pravidel pro své mnichy (*pāṭimokkha*). V průběhu času jich bylo přidáno poměrně velké množství, ať už samotným Buddhou, nebo mistry *vinayi*¹ v pozdějších dobách. Na tomto prvním shromáždění *Saṅghy* Buddha zavedl principy delegování pravomocí a funkcí a požádal členy *Mahā Saṅghy*², aby aspiranty na mnišství ordinovali, aniž by museli chodit až k němu. Poté vznikl zvyk udržovat řád *Saṅghy* pod radou a vedením některého staršího mnicha.

Ustanovení pravidel a předpisů

Prvních pět, později šest Buddhových žáků žádný kodex chování nepotřebovalo. Prvních pět bylo askety a syny asketů, kteří věděli, „jak běží zajíc“, pokud jde o správné chování askety. Šestý byl velmi kultivovaný syn obchodníka. Vzhledem k velmi rychlému růstu Buddhovy *Saṅghy* bylo užitečné stanovit několik pravidel. Někteří z prvních několika tisíc mnichů byli mendikanti-asketici patřící k různým věroučným systémům, někteří pocházeli z vysoce postavených kruhů a znali védské a bráhmanské rituály, ale jiní byli zemědělci a obchodníci bez vnitřních znalostí jakéhokoli náboženského systému.

První soubor pravidel, který dal Buddha svým žákům, poskytuje široký nástin, jak přistupovat ke svatému životu. Tento soubor pravidel se v jazyce pāli nazývá *Ovāda-pāṭimokkha*. Tato *Ovāda-pāṭimokkha* tvoří ústřední bod konání obřadů, kdy se

¹. Pod pojmem "*Mahā Saṅgha*" rozumíme plně vysvěcené buddhistické mnichy a mnišky podle pravidel obsažených ve výše zmíněné *vinayi* a jejím zhuštěném souboru pravidel, *pāṭimokkha*.

². **Vinaya:** (doslova „kázeň“) je v užším významu souhrn pravidel jednání pro buddhistickou mnišskou komunitu, neboli Saṅghu. Buddhovo učení lze obecně rozdělit do dvou částí: *Dhamma* neboli nauka a *Vinaya* neboli kázeň. *Vinaya-piṭaka* je první částí buddhistického kánonu *Tipiṭaka*. Její jádro tvoří *Pāṭimokkha*. V théravádové tradici obsahuje 227 pravidel pro mnichy (*bhikkhu*) a 311 pro mnišky (*bhikkhuni*). Součástí *Vinaya-piṭaky* je mnoho dalších textů, z nichž některé vysvětlují původ řádových pravidel z konkrétních incidentů v mnišské komunitě. Jiné obsahují detaily ze života významných Buddhových žáků a jejich dosažení osvícení. Další texty popisují, jak mají být pravidla uplatňována a jak mají být řešeny rozepře mezi mnichy a mniškami.

mniši theravádové tradice shromažďují, aby si připomněli tento jeden konkrétní den. Právě v předvečer prvního úplňkového dne *Navam* se poprvé spontánně, aniž by byli svoláni, shromáždilo kolem Buddhy tisíc dvě stě padesát osvícených žáků, aby si vyslechli jeho *Ovāda-pāṭimokkhu*.

Verše, které se vztahují k Buddhově pronesení *Ovāda pāṭimokkhy*:

*Sabbapāpassa akaraṇaṃ
kusalassa upasampadā,
sacittapariyodapanaṃ
etaṃ Buddhānasāsaṇaṃ.*

Nedělat nic špatného,
pouštět se do dovedného,
očistovat vlastní mysl,
to je učení Probuzených.

*Khantī paramaṃ tapo titikkhā,
nibbānaṃ paramaṃ vadanti Buddhā.
Na hi pabbajito parūpaghāti,
samaṇo hoti paraṃ vadanti Buddhā.*

Trpělivost a snášenlivost je nejvyšší askezí,
Probuzení nazývají *nibbānu* nejvyšším.
Ten, kdo se opravdu zřekl domova,
ostatní nezraňuje, pravý asketa ostatní
neobtěžuje.

*Anūpavādo, anūpaghāto,
pāṭimokkhā ca saṃvaro,
mattaññutā ca bhattasmiṃ,
pantañ-ca sayanāsaṇaṃ,
adhicitte ca āyogo,
etaṃ buddhāna sāsanaṃ.*

Bez urážení, nezraňující a ukázněný
v pravidlech cesty ke svobodě,
míru znající v jídle a (pobývá) v odlehlých
příbytcích, oddaný kultivaci vyšší mysli,
to je učení Probuzených.

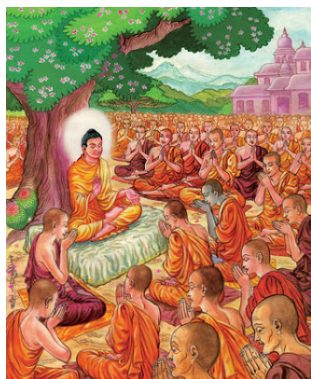
Dhp 183-185

Stanovení délky Buddhova života

Když bylo Buddhovi osmdesát let a projevilo se u něj stárnutí, které je společně všem tvorům, rozhodl se odejít (*ayu saṅkāraya*). Toto rozhodnutí je blíže popsáno v *Mahā Parinibbāna suttě* (DN 16). V buddhistické historii je zaznamenáno, že Buddha toto prohlášení učinil v den úplňku *Navam*.

Když se jeho smrt blížila, dva jeho hlavní žáci *Sāriputta* a *Moggallāna* ho předešli. Stejně tak ctihodný *Rāhula* a *Yasodhara*. Jednoho dne Buddha oslovil ctihodného *Ānandu* a řekl: „*Ānando*, kdo plně rozvinul čtyři stezky k nadpřirozeným silám (*iddhipāda*), může, pokud si to přeje, zůstat ve stejném zrození po dobu jedné *kappy*³ a ještě o něco déle. *Tathāgatha* důkladně praktikoval a rozvíjel čtyři *iddhipāda*: vůli (*chanda*), úsilí (*virīya*), myšlení (*citta*) a zkoumání (*vīmaṃsā*). Ctihodný *Ānanda* však

nedokázal pochopit smysl tohoto výroku a nevyzval Buddha, aby zůstal během *kappy* pro dobro a štěstí mnohých. Podruhé a potřetí Buddha pronesl stejné prohlášení. Ctihodný *Ānanda* přesto mlčel.

Když ctihodný *Ānanda* odešel, přistoupil *Māra* k Buddhovi a vyzval ho, aby odešel. Buddha přijal *Mārovo* pozvání a toho roku v den úplňku *Navam poya* určil dobu svého života a po třech měsících dosáhl v *Kusināře* v den úplňku *Vesākhā poya parinibbāny*.

Soucitný Buddha hlásal své učení po pětáctyřicet let nejen pro lidi, ale i pro *devy*, bráhmany, hladové duchy (*peta*), démony (*yakkha*) a také zvířata.

Festival *Māgha poya*

Māgha pūja je důležitý buddhistický festival oslavovaný v den úplňku *Māgha poya* na Srí Lance, Kambodži, Laosu, Nepálu, Thajsku a Myanmaru. V tento velmi významný den bychom jako buddhisté měli praktikovat Dhammu, kterou vyučoval Buddha Gotama a připomínat si *Mahā Saṅghu* a jeho dva hlavní žáky ctihodného *Sāriputtu* a *Moggallānu*. Je to příležitost, kdy se buddhisté vydávají do klášterů, aby zde vykonávali činnosti, při nichž si získávají zásluhy (*puñña*)⁴, jako je obdarování almužnou (*dāna*) mnichy a mnišky, meditace a naslouchání učení Dhammy. Obvykle se tak děje s motivací dosáhnout pokroku a ustání cyklu existence. Laičtí stoupenci provádí obřady, zapalují svíčky, naslouchají Dhammě a přinášejí jídlo, meditují a účastní se společných recitací. Také někdy propouští zvířata ze zajetí. V tento den jako každou *Uposatha* laici dodržují osm bodů výcviku a odříkají se. *Navam perahera* v chrámu *Gangarāma* v Kolombu se v měsíci *Navam* koná s velkou okázalostí. Tato slavnost dává lidem z celého světa příležitost seznámit se se sinhálskou buddhistickou kulturou. Nazývá se *Māgha poya*, tedy ‚velká slavnost obětování‘.

Bhikkhunī Visuddhi

3. **Kappa**: ‚období světa‘, eón. *Kappa* se dělí na čtyři periodická období: rozpadání se světa (*samvatta-kappa*), trvání chaosu či světa v rozkladu (*samvatta-thāyī*), utváření se světa (*vivatta-kappa*) a trvání utvořeného světa (*vivatta-thāyī*).

4. **Puñña**: zásluha či ‚záslužný‘ se všeobecně používá jako ekvivalent pro prospěšné činy (*kusala-kamma*). Společenství ušlechtilých mnichů a mnišek (*ariya-Saṅgha*), představující třetí útočiště (*ti-sarana*), je považováno za „nesrovnatelné pole zásluh ve světě“ (*anuttaram puññakkhettam lokassa*).

Zdroje: Duruthu pohoya; Soma Jayakody; buddhistický slovník; dailymirror.lk